

Sermo de sacerdotio

Λόγος περί ιερωσύνης

Ὡ θαῦμα παράδοξον! Ὡ δύναμις ἄρρητος! Ὡ φρικτὸν μυστήριον τὸ τῆς ιερωσύνης! Νοερά καὶ ἀγία, σεμνή καὶ ἀμώμητος, ἦν ὁ Χριστὸς τοῖς ἀναξίοις ἐλθὼν ἐδώρησατο. Προσπίπτω καὶ δέομαι δάκρυσι καὶ στεναγμοῖς, ἵνα ἐσοπτρίσωμαι εἰς τοῦτον τὸν θησαυρὸν τῆς ιερωσύνης. Τοῖς αὐτὸν φυλάττουσιν ἀξίως καὶ ὁσίως θυρεὸς γάρ ἐστι λαμπρὸς καὶ ἀνεΐκαστος, καὶ πύργος ἀσάλευτος, <καὶ> τεῖχος ἀδιαίρετον· θεμέλιος γάρ ἐστιν ἐδραῖος ἀπὸ γῆς μέχρι τῆς οὐρανίου ἀψίδος ἐγγίζουσα. Καὶ τί λέγω ἐγώ, ἀδελφοί, ὅτι τὰ τῶν ὑψίστων ἀψίδων καθάπτεται; Εἰς αὐτοὺς τοὺς οὐρανοὺς τῶν οὐρανῶν ἀνέρχεται ἀκωλύτως, ἐν μέσῳ τῶν Ἀγγέλων ἅμα τῶν ἀσωμάτων λαμπρῶς καὶ ῥαδίως ἰχνοβατεῖ. Καὶ τί λέγω ἐν μέσῳ τῶν ἄνω δυνάμεων; Αὐτοῦ τοῦ Δεσπότη τῶν Ἀγγέλων καὶ κτίστου καὶ φωτοδότου συνὸ 71 μίλος γίνεται· καὶ καθ' ὅσον βούλεται, παραυτίκα λαμβάνει παρρησίαν. Οὐ παύομαι, ἀδελφοί, ὑμῶν δοξάζων τὸν τοῦ ἀξιώματος βαθμὸν, ὃν ἡ Τριάς δέδωκε τοῖς υἱοῖς τοῦ Ἀδάμ, δι' οὗ ὁ κόσμος σέσωσται, καὶ ἡ κτίσις πεφώτισται· δι' οὗ ὄρη καὶ βουνοὶ καὶ νάπαι καὶ φάραγγες πεπλήρυνται τῆς φαιδρᾶς καὶ σεμνῆς πολιτείας τοῦ μακαρίου γένους, λέγω δὴ τῶν μοναχῶν, καθὼς Ἡσαΐας ὁ μεγαλοφωνότατος ἔφησεν, ὅτι ἐκ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων δώσουσιν ὕμνον ἄνθρωποι εἰς δοξολογίαν· δι' οὗ καὶ ἀνομία ἐκ γῆς ἀφήρηται· δι' οὗ καὶ σωφροσύνη ἐν γῆ αὐλίζεται· δι' οὗ καὶ ὁ Διάβολος πεσὼν κατήρηται· οἱ ἀσελεγεῖς γεγόνασι σκεύη ἡγιασμένα, καὶ οἱ πόρνοι ἄγνοι καὶ ἀμίαντοι· οἱ ἄφρονες γεγόνασιν ὀδηγοὶ δικαιοσύνης, καὶ οἱ ἄνομοι ἀγαθοὶ καὶ εὐσεβεῖς· δι' οὗ καὶ θανάτου κράτος κατήρηται, ὁ ἄδης τὴν ἰσχὺν ἀπώλεσε καὶ ἡ κατάρα τοῦ Ἀδάμ λέλυται, καὶ ὁ νυμφῶν ὁ οὐράνιος ἠὲ τρέπεται· δι' οὗ τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις πρὸς τὴν τῶν ἀσωμάτων μεταβάλλεται δύνάμιν. Τί εἶπω, ἢ τί ἐπαινέσω; Ὑπερβαίνει γὰρ καὶ λόγον καὶ ἔννοιαν ἡ δωρεὰ 72 τοῦ βαθμοῦ τῆς ιερωσύνης. Καί, ὡς οἶμαι, τοῦτό ἐστιν ὃ ὁ Παῦλος ἐκπλαγεῖς αἰνίττεται, λέγων· ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ! Ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ! Ὑψιπέτις ὑπάρχει ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανόν. Ὁξυτάτως προσφέρουσα τῷ Θεῷ τὰ αἰτήματα ἡμῶν, πρεσβεύει τῷ Δεσπότη ὑπὲρ τῶν δούλων. Καὶ προσχῶμεν, ἀδελφοί, τηλαυγῶς εἰς τοῦτο τὸ μυστικὸν καὶ φρικτὸν διήγημα· ὅτι ἄνευ τῆς σεμνῆς ιερωσύνης ἄφεις τῶν ἀμαρτιῶν βροτοῖς οὐ δίδεται. Θέτε τὸν νοῦν ὑμῶν, ἀδελφοί· ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἔρασταὶ τῆς εὐσεβείας, ἀυγάζοντες τὸ φῶς τῶν διδαγμάτων. Τί ἐστὶν ἃ πρῶην ἐλέξαμεν περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ιερωσύνης; Τὸ κλῆμα τῆς ἀμπέλου καὶ ὁ κόκκος τοῦ σίτου καὶ ἡ ιερωσύνη ὁμόνοιαν κέκτηνται. Τὸ κλῆμα καὶ ὁ σῖτος παιδίσκαι ὑπάρχουσιν, ἡ δὲ ιερωσύνη ἐλευθέρα. Ὅταν οὖν συναχθῶσιν αἱ τρεῖς τοῦ ἀυλισθῆναι ἐπάνω τῶν θησαυρῶν, προσφέρει τῷ Βασιλεῖ ἐκάστη τὴν δύνάμιν τῶν ἰδίων καρπῶν εἰς εὐωδίαν· τὸ κλῆμα προΐησι τὸ νᾶμα· ὁμοίως καὶ ὁ σῖτος τὸν ἄρτον· ἡ δὲ ιερωσύνη εὐπαρρησιάστως ὑψιπετεῖ ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανόν, ἄχρῖς ἂν θεωρήσῃ αὐτὸν τὸν ἀόρατον· καὶ 73 προσκυνήσασα εὐχεται ὑπὲρ τῶν δούλων πρὸς τὸν Δεσπότην, βαστάζουσα δάκρυα καὶ στεναγμοὺς τῶν συνδούλων καὶ προσφέρουσα θερμῶς τῷ ἰδίῳ Δεσπότη· ὁμοίως παράκλησιν ἅμα καὶ μετάνοιαν, αἰτουῦσα συγχώρησιν καὶ ἔλεον καὶ οἶκτον τῷ εὐσπλάγχνῳ Βασιλεῖ, ὅπως τὸ παράκλητον Πνεῦμα συγκατέλθῃ καὶ ἀγίασῃ δῶρα, τὰ ἐν γῆ προκείμενα. Καὶ ὅταν προσκομισθῇ μυστήρια φοβερά, πλήρη ἀθανασίας, διὰ τοῦ προεστῶτος ἱερέως ποιοῦντος πρεσβείαν ὑπὲρ πάντων, τότε δὴ προσέρχονται ψυχὰι διὰ τῶν φρικτῶν μυστηρίων καθαρμὸν λαμβάνουσαι τῶν σπύλων. Εἴδετε, φιλόθεοι, πῶς οὐκ

ἐνεργοῦσι τὰ δύο ἐπὶ τῆς γῆς, εἰ μὴ ἡ οὐρανία ψῆφος παραγένηται καὶ ἀγίαση τὰ δῶρα; Ἐώρακας, ἄνθρωπε, φαιδρὰν θαυματουργίαν; Εἶδες βαθμὸν ἱερόν, πῶς ῥαδίως καθαίρει τῶν ψυχῶν τὰς κηλίδας; Εὐλογεῖται ὁ Σωτὴρ, ὁ ἐδράσας ἐπὶ γῆς τοῦτο τὸ ὑπέρλαμπρον καὶ ῥυπτικὸν δῶρημα, φωτίσας ἐν χάριτι τοὺς ἱερεῖς τοῦ λάμπειν ὡς φωστῆρας ἐν κόσμῳ. Ὁ λαὸς ὁ πρὸ ἡμῶν κέρας ἔλαιοφόρον <εἰς> προκοπὴν κατείληφεν· ἡμεῖς δὲ οἱ ἀχρεῖοι δοῦλοι 74 τοῦ Εὐλογητοῦ, οὐ κέρας, οὐκ ἔλαιον αἰσθητὸν εἰλήφαμεν, ἀλλ' αὐτὸς ὁ βραχίων ὁ ὑψηλὸς καὶ φρικτὸς κατελθὼν ἐξ οὐρανοῦ ἐδωρήσατο ἡμῖν ἐπιθέσει τῶν χειρῶν τὸ Πνεῦμα τὸ ἑαυτοῦ, τὸ ἐλθὼν καθάπερ πῦρ ἐπὶ τοὺς Ἀποστόλους. Ὡ δὴ δύναμις ἄρρητος, ἡ καταξίωσασα κατοικῆσαι ἐν ἡμῖν δι' ἐπιθέσεως χειρῶν ἀγίων ἱερέων! Ὡ τί μέγαν τὸν βαθμὸν ἔχει ἡ ἱερωσύνη ἢ φρικτὴ καὶ θαυμαστή! Μακάριος ὑπάρχει ὅστις πολιτεύεται ἐν ταύτῃ τῇ ἀξίᾳ ἀγνῶς τε καὶ ἀμώμως. Πέτρος, ὁ κληθεὶς Κηφᾶς, ὁ ποτὲ σαγηνευθεὶς παρὰ τὸ χεῖλος τῆς λίμνης, ὁ καὶ προσμαρτυρηθεὶς ὑπὸ <τοῦ> μεγάλου Ποιμένου, ὅτι ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ ἱερωσύνης καὶ τὰς κλεῖς τῶν οὐρανῶν εἴληφεν ὡς ἄξιος· ὁμοίως δὲ καὶ Παῦλος, ὁ πρῶην μὲν διώκτης, καὶ αὐτὸς ἀξιωθεὶς τούτου τοῦ χαρίσματος, ὑπόπτερος ἔδραμε πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, κηρύττων <καὶ> καταγγέλλων τὴν νεκρῶν ἀνάστασιν. Ἐπανεέλθωμεν τοίνυν πρὸς Ἄβελ τὸν δίκαιον, ὃς γέγονεν ἐν ἀρχῇ τῆς κτίσεως ἱερεύς, καὶ μάθωμεν ἐξ αὐτοῦ. Ὅτε ἱεράτευεν ἐν ἀρχῇ τὴν θυσίαν τὴν αὐτοῦ 75 πρὸς τὸν Θεόν, οὐχὶ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κατελθὼν κατέφαγε τὴν θυσίαν αὐτοῦ; Ὅτε δὲ προσέφερε τῷ Θεῷ τὰς ἀπαρχάς, ὡσπερ φησὶν ἡ Γραφή, ἐπειδὴ ἐξ οὐρανοῦ ὁ Θεὸς <ὁ> ἅγιος ἐπὶ θυσίαν Ἄβελ, ἐπὶ δὲ τὴν τοῦ Κάϊν οὐκ εὐδόκησεν ἰδεῖν. Πάλιν δέ γε ὁ Νῶε, ὁ σωθεὶς ἐν κιβωτῷ, ὅτε ἐκόπασεν ὕδωρ καὶ ἐκάθισεν ἄνω ἐπὶ ὄρη Ἀραράτ, ταύτης πάλιν ὁ Νῶε μετέσχε τῆς δωρεᾶς καὶ προσήνεγκε Θεῷ θυσίαν εἰλικρινῶς εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. Ὅθεν καὶ διέθετο μετ' αὐτοῦ ὁ Λυτρωτὴς τοῦ μηκέτι ἐπάξει κατακλυσμὸν ἐπὶ γῆς, καὶ δίδωσιν αὐτῷ εὐλογίαν ἀγίαν αὐξάνειν καὶ πληθύνειν. Εἶδες θαυματουργίαν τὴν τῆς ἱερωσύνης; Ἐώρακας τὸν πρῶτον ἱερέα, τὸν Ἄβελ, ἐν τῇ προτέρᾳ κτίσει, πῶς τὸ πῦρ κατήνεγκεν οὐρανόθεν ἐπὶ γῆς διὰ τὴν ἀμώμητον αὐτοῦ ὀλοκάρπωσιν; Εἶδες τὸν Νῶε, τὸν σεμνὸν ἱερέα, ἐν τῇ δευτέρᾳ κτίσει, πῶς ἔθετο ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ διαθήκην; Ταύτης δὲ καὶ Ἀβραὰμ ἠξιώθη μετασχεῖν, καὶ προσενέγκαι Θεῷ ἀγαπητὸν Ἰσαάκ, καὶ ἱεουργῆσαι τὰ σπλάγχνα τὰ ἴδια. Ἐκεῖ αὐτῷ δείκνυσι μέγα θαῦμα ὁ Θεός, τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν, ἐν 76 τῷ σαβῆκ φυτῷ, ἐν ῥιπῇ τὴν αὕξησιν καὶ τὸ τῆς εὐλογίας, ἧς αὐτὸς εὐλόγησεν· ἐν τῷ σπέρματί σου γὰρ ἐνευλογηθήσονται αἱ φυλαὶ πάσης τῆς γῆς. Ταύτης δὲ καὶ Μωυσῆς ὁ θεῖος κατηξιώθη ἀναβάς εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ δεξάμενος νόμον. Ὅθεν καὶ ἐδοξάσθη τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον, ὥστε καὶ καθορᾶσθαι λαμπρὸν ὑπὲρ ἥλιον. Ὅμοίως καὶ Ἀαρὼν ταύτης κατηξιώθη, πρεσβευτῆς γενόμενος ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Θεόν. Μωυσῆς γὰρ καὶ Ἀαρὼν ἐν ἱερεῦσιν αὐτοῦ. Ὅμοίως καὶ Φινεὲς ἐν ταύτῃ τῇ πανσέμνῳ ἐκώλυσε θάνατον ἐκ τοῦ λαοῦ ἐκείνου. Καὶ Ἡλίας δὲ πάλιν ταύτην ἐνδυσάμενος εἰσηκούσθη ἐν πυρί, καὶ ἱερεὶς τῆς αἰσχύνης κατέσφαξε μαχαίρᾳ. Μάθωμεν οὖν, ἀδελφοί, ὅτι μέγα καὶ πολὺ ὑπέρογκον ἄπειρον τὸ τῆς ἱερωσύνης ὑπάρχει ἀξίωμα. Δόξα τῷ Μονογενεῖ, δόξα καὶ τῷ μόνῳ Ἀγαθῷ τῷ παρασχόντι αὐτὴν τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς διὰ τῆς αὐτοῦ καινῆς ἀγίας διαθήκης, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ὑπόδειγμα δεῖξωσιν ἐν τῇ θέσει τῶν χειρῶν αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀξίους. 77 Πάντες οὖν τιμήσωμεν, πάντες μακαρίσωμεν τοὺς τὸν βαθμὸν ἔχοντας σεμνῆς ἱερωσύνης, γινώσκοντες ἀκριβῶς ὅτι εἴ τις τὸν φίλον τοῦ βασιλέως φιλεῖ, τοῦτον πολλῶ πλείονως ἀγαπᾷ ὁ βασιλεύς. Ἀγαπήσωμεν οὖν τοὺς ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ φίλοι αὐτοῦ εἰσὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ πρεσβεύουσιν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ κόσμου. Τίμησον τοὺς ἱερεῖς ἐκπληρῶν τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ τὴν λέγουσαν, ὅτι ὁ δεχόμενος προφήτην μετὰ χαρᾶς εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λάβει.

Ἐὰν δὲ τὸν τυχόντα ἱερέα ἀγνοῆς, εἰ ἄξιός ἐστι τοῦ βαθμοῦ, εἴτε καὶ ἀνάξιος, σὺ διὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐντολὴν μὴ παρίδης. Ὡσπερ γὰρ οὐ βλάπτεται ὁ φαιδρότατος χρυσὸς πηλῶ συμπεφυρμένος, οὐδὲ ὁ λαμπρότατος μαργαρίτης, ὅταν τισὶν εἴδῃσιν συναφθῇ ἀκαθάρτοις μισοῖς· κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον οὐδὲ ἡ ἱερωσύνη κηλιδοῦται ἔκ τινος, κἂν ἐστὶν ἀνάξιος ὁ ταύτην δεξάμενος. Ἐὰν δὲ τις εὐρεθῇ εἰς ταύτην τὴν ἀξίαν, ὡς ἄξιος, καὶ πορευθῇ ἐν αὐτῇ ὁσίως καὶ ἀμέμπτως, ἑαυτῷ ζωὴν προξενεῖ καὶ στέφανον ἄφθαρτον· ἐὰν δὲ τις ἀναξίως ἐλθεῖν ἐπ' αὐτὴν τολμήσῃ, προξενεῖ ἑαυτῷ σκότος τὸ ἐξώτερον καὶ κρίσιν ἀνέλεον. Ἄλλο σοι ὑπόδειγμα δίδωμι, ὦ ἄνθρωπε, ἵνα μὴ τολμήσῃς ἐν ἀλαζονείᾳ σου 78 ἀναξίως ὑπελθεῖν βαθμῶ ἱερωσύνης, ἐπειδὴ οὐκ εὐδοκεῖ ἐν τοῖς ἀλαζονικῶς κεχειροτονημένοις ὁ Θεὸς ὁ καθαρὸς. Γνωθὶ τί πεπόνθασιν οἱ τάλανες ἐκεῖνοι, οἱ Μωσεῖ καὶ Ἀαρῶν ἀντιπεσόντες ποτέ, καὶ προπετευσάμενοι ἀναιδῶς καὶ αὐθαδῶς θυμιάσαι τῷ Θεῷ. Οὐχὶ πῦρ κατέφαγεν ἅπαντας οὐρανόθεν, ἀνθ' ὧν κατετόλμησαν εἰς βαθμὸν ὑπὲρ αὐτούς; Πάλιν δὲ καὶ Μαριάμ, ἡ προφήτις τοῦ Θεοῦ, ἵνα βραχύν τινα λόγον τῷ Μωσεῖ ὀνειδίσῃ περὶ ἱερωσύνης, τοιοῦτον αὐτῇ μῶμον ὥρισεν ὁ Ὑψιστος, ἵνα ὅλη λεπτῶσα ἐπτὰ ἡμέρας ἐκβληθῇ ἔξω παρεμβολῆς. Καὶ τὰ νῦν, ὦ ἀδελφοί, ἀγνῶς πολιτεύεσθαι, μιμούμενοι τὸν Μωσῆν καὶ Ἀαρῶν καὶ Ἐλεάζαρ. Σκόπησον τοὺς εὐσεβεῖς ἱερεῖς, πῶς ἐν αὐτῇ ἡμύναντο τῶν ἐχθρῶν ἀθέους παρεμβολάς. Ταύτην ἔχων ὁ Μωσῆς ἦρε χεῖρας πρὸς Θεὸν καὶ ἔτρωσεν Ἀμαλῆκ πληγῇ τῇ ἀνιάτῳ. Ταύτην καὶ ὁ Ἀβραάμ ἐκπεριζωσάμενος βασιλεῖς ἐτρέψατο. Ταύτην ὁ Μελχισεδέκ ἀναλαβὼν εὐλόγησεν Ἀβραάμ τὸν ἐκλεκτὸν εὐλογίαν ἐξαίρετον. 79 Ἡξιώθης, ἀδελφέ, βαθμοῦ ἱερωσύνης; Σπουδὴν ἔχε εὐαρεστεῖν τῷ στρατολογήσαντι ἀγνεῖα καὶ δικαιοσύνη καὶ σοφία θεϊκῇ καὶ λαμπρᾷ παρθενία. Γενοῦ θερμὸς ζηλωτῆς ὡς <ὁ Ἡλίας, κηδεμὼν ὡς Ἱερεμίας>, σῶφρων ὡς Ἰωσήφ καὶ ἀγνός ὡς ὁ Ἰησοῦς· φιλόξενος ὡς Ἀβραάμ, φιλόπτωχος ὡς Ἰώβ, φιλόστοργος ὡς Δαυΐδ, καὶ πρᾶος ὡς Μωσῆς. Τὸν πλανηθέντα σύναξον· τὸν χωλὸν ἐπίστησον· πεσόντα ἀνάστησον· ἀσθενοὺς ἀντιλαβοῦ· καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Ἐγὼ δὲ ἐκπλήττομαι, ἀδελφοὶ ἀγαπητοί, ὅποια εἰώθασιν τινὲς ἐκ τῶν ἀφρόνων τολμᾶν· ἐπιχειροῦσιν ἀναιδῶς καὶ προπετῶς ζητεῖν ἱερωσύνην λαβεῖν, μὴ προσκληθέντες ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, ἀγνοοῦντες ὅτι πῦρ καὶ θάνατον ἑαυτοῖς σωρεύουσιν ἄθλιοι. Οὐ λέγω σοι, ἄνθρωπε, ἱερωσύνην μόνον μὴ προπετῶς τοῦ λαβεῖν, ἀλλ' οὐδέ <τι> ἕτερον ἐκ τῶν σκευῶν ἄψασθαι τῆς πανσέμνου λατρείας· εἶγε ἄρα ἀνέγνως τί πέπονθεν Ὁζᾶ, ἐν τῷ αὐτὸν ἄψασθαι τῆς κιβωτοῦ τοῦ Θεοῦ. Ταύτης ἀεὶ μέμνησο, ἀδελφὲ ἀγαπητέ, τῆς φρικώδους λέξεως τοῦ Θεοῦ ὑψίστου, τῆς ῥηθείσης στόματι Ἡσαΐου προφήτου· ἐπὶ τίνα ἀναπαύσομαι ἐγώ, 80 ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶον [ταπεινὸν] ἡσύχιον, καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους; Ταύτης ἀεὶ τῆς φωνῆς μέμνησο καὶ πρόσεχε, τοῦ κτήσασθαι θησαυρὸν τὸν πρᾶον λογισμόν· ἵνα οὕτω δυνηθῆς νοερῶς ἀναβῆναι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, μητρόπολιν τὴν ἄνω, καὶ θυσίας νοεράς προσενέγκαι βασιλεῖ Θεῷ τῷ ἀπροσίτῳ· ὅπου πλέκονται στέφη ἀμάραντα ἀφθάρτα. Κάκεῖσε ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων ὁ Χριστὸς ἀναδήσει σοι στέμμα ἀθανασίας, αὐτὸς καὶ σὺν τοῖς ἄνω χοροῖς ἀνυμνήσεις τὸν ὕμνον τὸν ἐπινίκιον τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἀμήν.